

ПРОЦЕС ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ

*Майборода В. М. аспірант кафедри економіки
mayborodavm@ukr.net*

*Науковий керівник: Куцик В. І., к.е.н., професор
Львівський торговельно-економічний
університет*

Сучасний стан діяльності у національному господарстві України та інших держав світового співтовариства визначає необхідність реалізації інноваційних проєктів у всіх галузях народного господарства, незважаючи на структурні кризи, що визначають умови функціонування національних економік. Аналіз тенденцій розвитку сфери послуг свідчить про зростання перспектив впровадження інноваційних технологій у процес надання послуг та їх створення. Визначення результативності інноваційної діяльності на підприємствах сфери послуг доцільно здійснювати на підставі визначення показників ефективності, що характеризують економічні та бухгалтерські вигоди від реалізації інноваційних компонентів.

Для аналізу ефективності визначеного виду діяльності використовують звичні групи показників, але враховуються специфічні умови діяльності сфери послуг: неможливість зберігання послуги, її нематеріальна форма, наявність швидкого зв'язку між підприємствами та споживачами послуг, невіддільність послуги від персоналу, що її надає тощо.

Можна використати для визначення традиційний підхід, що базується на визначенні економічної, соціальної, науково-технічної ефективності, а можна застосовувати більш розширену характеристику, що базується на багатокритеріальній оцінці маркетингового, організаційного, інституційного, соціального, фінансового та економічного аспектів [1] (таблиця 1).

Таблиця 1 – Підходи до оцінки інноваційного розвитку підприємств сфери послуг

Вузько критеріальний підхід		Багатокритеріальний підхід	
Критерії оцінки	Показники	Критерії оцінки	Показники
Економічний	<ul style="list-style-type: none"> - Рентабельність інноваційної діяльності - Рентабельність активів - Прибуток від реалізації операційних інновацій у структурі прибутку підприємства - Частка витрат на інноваційну діяльність - Зростання валового обороту від використання інновацій у процесі створення та надання послуг 	Маркетинговий	<ul style="list-style-type: none"> - Зростання частки ринку від запроваджених інновацій; - Зростання кількості потенційних покупців; - Освоєння нових ринків;
		Організаційний	<ul style="list-style-type: none"> - рівень реорганізації організаційної структури внаслідок реалізації засад інноваційної діяльності; - питома частка організаційних інновацій у всій їх кількості; - кількість працівників, зайнятих у інноваційній діяльності, %
Соціальний	<ul style="list-style-type: none"> - кількість створених робочих місць; - кількість інноваційних соціальних проектів. 	Економічний	<ul style="list-style-type: none"> - частка у структурі доходів міста (села, регіону, ВВП); - зростання інвестиційної привабливості підприємства сфери послуг
Науково-технічний	<ul style="list-style-type: none"> - кількість запроваджених інноваційних технологічних процесів, отриманих патентів та ліцензій; - коефіцієнт оновлення основних засобів; - частка витрат на інноваційну діяльність. - коефіцієнт ритмічності інновацій; 	Соціальний	<ul style="list-style-type: none"> - кількість створених робочих місць; - кількість інноваційних соціальних проектів.
		Фінансовий	<ul style="list-style-type: none"> - рентабельність інноваційної діяльності - прибуток від реалізації операційних інновацій у структурі прибутку підприємства - зростання валового обороту від використання інновацій у процесі створення та надання послуг

Для отримання повноти оцінки використовуються більшість критеріїв з обох підходів. Створення інтегрального показника ефективності інноваційного розвитку підприємства сфери послуг потребує врахування ризиків на кожному із етапів реалізації інноваційного процесу, а також показника ефективності капіталовкладень, який у сфері послуг матиме менший лаг від моменту реалізації інвестицій у інновації до моменту реалізації ефекту від них, враховуючи галузеві особливості останньої.

Широту охоплення всіх показників ефективності інноваційної діяльності може запропонувати методика «Performance Management» (управління результативністю), основою якої є використання принципу збалансування у розрахунку інтегрального показника ефективності (Balanced Scorecard - BSC). Також варто враховувати можливості та принципи оцінки інноваційного потенціалу підприємства на основі вихначення частки інтелектуальних інвестицій у загальній структурі та їх інноваційності [2].

Принцип балансування торкається фінансового напрямку в аспекті розрахунку капіталовіддачі від інвестованих у інноваційну діяльність коштів, ринкового – при формуванні оцінки зростання лояльності споживачів до підприємства у сфері послуг, інноваційного – як основи для регулярної віддачі інноваційного процесу та організаційного в аспекті оцінки ефективності внутрішньо організаційних бізнес-процесів [3].

Зважаючи на велику множину показників ефективності інноваційного розвитку підприємств сфери послуг варто зазначити значну аргументацію на розширення напрямів та глибини дослідження засад реалізації інновацій на підприємствах усіх галузей народного господарства.

Література.

1. Трохимець О.І., Небога Т.В., Котлубай В.О. Методичні основи оцінки та управління розвитком інноваційної інфраструктури національної економіки. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2021 р., № 4 (121) С. 123-129.
2. Орликовський М. Новітні концепції управління ефективністю діяльності сучасних підприємств. Ефективна економіка. 2014. № 5. С. 18–23. С. 20.
3. Глібко С. В. Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні: монографія. 2021. С. 312-347.